

LEOPOLD MAZUR
1925—1972

92 Mazur L.: 548/549., 1925.10.27/1972.01.21''

21 stycznia 1972 r. dr Leopold Mazur opuścił szeregi polskich mineralogów — pracowników nauki. Ta przedwczesna śmierć jest dużą stratą dla naszej nauki, zwłaszcza dla macierzystego Zakładu Mineralogii i Krystalografii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Szczególnie boleśnie odczuli to Jego najbliżsi współpracownicy. Niech więc to krótkie wspomnienie o Zmarłym będzie wyrazem szacunku dla Jego idei i pracy naukowej, wyrazem sympatii dla Kolegi i Współpracownika, wyrazem podziwu dla człowieka oddanego bez reszty nauce i rodzinie.

Leopold Mazur urodził się 27 października 1925 r. we wsi Mogielnica w rodzinie rolnika. W 1938 r. po ukończeniu szkoły podstawowej rozpoczął naukę w gimnazjum w Trembowli. Wybuch wojny w 1939 r. przerwał chwilowo Jego naukę, która następnie była kontynuowana w szkole dziesięcioletniej utworzonej po przyłączeniu tych terenów do Związku Radzieckiego. Po napaści Niemiec na Związek Radziecki nauka została definitywnie przerwana. W 1943 r. Leopold Mazur został wywieziony na przymusowe roboty do Niemiec. Pracował kolejno jako robotnik rolny a potem fabryczny aż do chwili wyzwolenia. W zorganizowanym po wyzwoleniu w Niemczech Zachodnich polskim gimnazjum uzyskał małą maturę, a następnie w 1946 r. wrócił do kraju. Okupacja hitlerowska była ciężkim przeżyciem dla młodego człowieka. Z rąk nacjonalistów zginęła większość Jego najbliższej rodziny. Niewolnicza praca w fabrykach Düsseldorfu, utrata najbliższych, ciągła obawa o życie wywarły piętno na Jego psychikę. Stracił najpiękniejszy okres w życiu człowieka, okres młodości, ponieważ warunki zmusiły Go do tego, że stał się od razu człowiekiem dorosłym i to z nadwężonym mocno zdrowiem.

Świadectwo dojrzałości w Polsce zdobył Leopold Mazur na kursie wstępnym przy Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, gdzie w 1947 r. rozpoczął studia na kierunku chemicznym. Będąc w ciężkich warunkach materialnych przez cały okres studiów pracował jako nauczyciel w Gimnazjum Handlowym w Toruniu. Wyróżniał się pracowitością, sumiennością i poważnym podejściem do studiów. To było przyczyną, że zwrócono na Niego uwagę, jako na dobrze zapowiadającego się studenta.

W rezultacie został zaangażowany w 1950 r. na stanowisko asystenta w Zakładzie Chemii Ogólnej UMK. W 1952 r. Leopold Mazur uzyskał dyplom magistra chemii. W 1954 r. względy materialne zmusiły Go do przejścia do pracy w Wytwórni Ekstraktów Garbarskich w Bydgoszczy, gdzie pracował na stanowisku technologa.

Już w okresie pracy w Zakładzie Chemii Ogólnej Leopold Mazur opublikował dwa artykuły z zakresu analizy chemicznej oraz jeden z zagadnień teoretycznych. Podczas pracy w Wytwórni Ekstraktów Garbarskich nurtowała Go dalej myśl o pracy naukowej. W tym okresie opublikował w Przeglądzie Skórzanym dwa artykuły o tematyce związanej z wydajnością i uzyskiwaniem garbników. Z tego czasu pochodzi również wniosek racjonalizatorski zarejestrowany w Urzędzie Patentowym, a dotyczący usprawnień w produkcji bezwodnego siarczanu sodowego.

Niezaspokojona pasja badawcza nie pozwoliła Mu długo pracować w przemyśle i dlatego w 1957 r. przeniósł się z powrotem na Uniwersytet, tym razem do Zakładu Mineralogii na stanowisko starszego asystenta. Decyzja ta okazała się jak najbardziej słuszna, a nowy kierunek pracy stał się wkrótce Jego pasją życiową. Odtąd rzucił się w wir pracy — w poszukiwaniu terenowe, w badania laboratoryjne, jak analizy chemiczne, rentgenowskie, termiczne itp. W 1963 r. zdobył stopień naukowy doktora nauk przyrodniczych i awansował na stanowisko adiunkta. Jego zasługą jest opracowanie mineralogiczne słynnego znaleziska wtórnych minerałów siarczanowych w Dobrzyniu nad Wisłą. Oprócz tego umysł Leopolda Mazura zajmowały i inne problemy jak uściślanie katalogowych danych rentgenograficznych, wykorzystywanych przy rentgenograficznej identyfikacji minerałów oraz obecność pierwiastków promieniotwórczych w granitach. Przez ostatnie cztery lata pasjonował dr Mazura nowy problem — pyły kosmiczne. Pierwszym obiektem Jego badań w tym kierunku były sole z Wieliczki, a następnie sole kujawskie. Badania te rozszerzył potem na inne skały osadowe z terenu Polski a w ostatniej fazie na skały magmowe i metamorficzne z różnych części świata. W badaniach tych skoncentrował się na wypreparowanym ze skał materiale kosmicznym o własnościach magnetycznych i częściowo na tektytach. W tym czasie opracował trzy artykuły i przygotował rozprawę habilitacyjną. Przedwczesna śmierć nie pozwoliła Mu na zakończenie przewodu habilitacyjnego, gdyż pracę tę zdążył przygotować tylko w brudnopisie maszynowym. Toruński ośrodek naukowy zamierza opublikować tę pracę w takiej formie i przeznaczeniu, z jakimi intencjami pisał ją autor. Będzie to niewątpliwie dowodem szacunku i uznania, jakimi darzyły dr Mazura kierownictwa macierzystego Instytutu Geografii i Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi, do których Zakład Mineralogii należy.

Dr Leopold Mazur odszedł w kwiecie wieku, w pełni rozwoju pracy twórczej, w przededniu habilitacji. Borykał się ze swoimi problemami naukowymi, zdany prawie wyłącznie na własne siły i zdolności. W ostatnich latach pracy korzystał w wielkim stopniu z moralnego i naukowego poparcia krakowskiego ośrodka mineralogicznego, gdzie rozumiano trudności pracy naukowej w małym, izolowanym ośrodku jakim jest Toruń i wysoko ceniono zdolności i pasję naukową Leopolda Mazura.

Za konsekwentne i wytrwałe pokonywanie licznych trudności w warunkach poważnych komplikacji zdrowotnych należą się Leopoldowi Ma-

zurowi wyrazy szczególnego uznania, a doprowadzenie do końcowej fazy rozprawy habilitacyjnej należy traktować jako poważne osiągnięcie.

Leopold Mazur nie tylko koncentrował się na własnej pracy naukowej, ale brał również czynny udział w rozwoju polskiej mineralogii. Rozumiał w pełni potrzebę powołania do życia Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego, był jego rzecznikiem i propagatorem, a także członkiem — założycielem.

Polskie Towarzystwo Mineralogiczne oraz cała rzesza polskich mineralogów żegna z głębokim smutkiem i żalem Kolegę, który przedwcześnie odszedł z naszego grona.

Stanisław KRAŻEWSKI*

SPIS PRAC LEOPOLDA MAZURA

1. Oznaczanie manganu metodą nadsiarczanową wobec kobaltu jako katalizatora. *Wiad. chem.* 1953, VII, z 8 (75), s. 374.
2. Ilość izotopów jako funkcja ciężarów atomowych pierwiastków. *Wiad. chem.* 1954, VIII, z 4 (83), s. 180.
3. Oznaczenie ilościowe bromku i chlorku winylu (wspólnie z M. Kryszewskim). *Rocz-i Chem.* 1957, 31, s. 287.
4. Wpływ procesu dojrzewania drewna dębowego na wydajność garbników. *Prz. skórz.*
5. Wpływ długości baterii ekstraktorów na pozyskiwanie garbników. *Prz. Skórz.*
6. Urządzenie do produkcji bezwodnego siarczanu sodowego. Udoskonalenie techniczne zarejestrowane w Polskim Urzędzie Patentowym.
7. Rentgenograficzne badania selenku terpinolenu. *Spraw. z Pos. Tor. Tow. Nauk.*, 1958.
8. Rentgenograficzno-chemiczne badania siarczanowych produktów wietrzenia pirytu, występującego w Dobrzyniu nad Wisłą. *Studia Soc. Sci. Tor.* vol. IV, nr. 2, 1962.
9. Nowe wartości $\frac{d}{n}$ i I dla FeSO_4 . *Chem. anal.*, 12, s. 179, 1967.
10. Minerale siarczanowe z Dobrzynia nad Wisłą. *Studia Soc. Sc. Tor.* 1968.
11. Pierwiastki promieniotwórcze w granicie koło Strzegomia. *Prz. geol.* nr. 7, 1967.
12. Rodzimy nikiel z kopalni soli w Wieliczce. *Prz. geol.* nr. 3, 1969.
13. Epsomit i heksahydryt z Dobrzynia nad Wisłą (w druku).
14. Zastosowanie diod krzemowych w aparatach rentgenowskich (wspólnie z Z. Hinzem). *Chem. anal.* 16. s. 445, 1971 r.
15. Pyły kosmiczne w solach Polski (w druku).
16. Kulki magnetytu pochodzenia kosmicznego w skałach magmowych (w druku).

On January 21st 1972 passed away Dr. Leopold Mazur scientific worker of the Institute of Mineralogy and Crystallography of the Nicolas Copernicus University in Toruń. His works were chiefly concerned with hypergenic sulphate minerals and cosmic dusts.

21 января 1972 г. умер в Торуне др. Леопольд Мазур научный работник Института Минералогии и Кристаллографии Университета в Торуне. Его работы касались сульфатных минералов из Добжиня над Вислой, а тоже космических пылей из разных пород Польши.

* Zakład Mineralogii i Krystalografii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.